

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 475/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 2/ [REDACTED] – [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. Ladislav Pavlovič s. r. o., Dunajská 12, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 5C/2/2018 432 z 19. novembra 2019, rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19Co/20/2020-508 z 29. apríla 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/193/2020 z 22. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 23. mája 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami súdov v civilnom spore, ktoré navrhujú zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Okresný súd rozsudkom určil, že nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne a sťažovateľa 1. Okresný súd považoval za preukázané, že sťažovateľ 1 nehnuteľnosti nadobudol počas trvania manželstva so žalobkyňou, ktoré bolo rozsudkom okresného súdu právoplatným 19. januára 2018 rozvedené. Nehnuteľnosti neboli získané darom, dedením a ani neboli vydané podľa predpisov o reštitúcií. Tiež nebolo preukázané, že by boli nadobudnuté za výlučné prostriedky sťažovateľa 1, keďže sťažovateľ 1 ich kúpil z prostriedkov získaných podnikaním. Výnosy z podnikania jedného z manželov sú majetkom, ktorý patrí do bezpodielového

spoluvlastníctva manželov. Súd vyhodnotil ako nepravdivé tvrdenie, že nehnuteľnosti boli nadobudnuté za peniaze sťažovateľa 2, ktorý vznikol až v roku 2013 zápisom do obchodného registra, keďže ku kúpe došlo v roku 1998 a 2007. Z vykonaného dokazovania považoval súd tiež za preukázané, že nehnuteľnosti slúžili na výkon podnikateľskej činnosti obom manželom, preto nie sú vylúčené z bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Okresný súd sa zaoberal aj kúpnu zmluvou z februára 2008, ktorou žalovaný 1 previedol časť nehnuteľností, ktoré neboli predmetom konania na tretiu osobu, a súčasťou zmluvy bolo aj vyhlásenie žalobkyne, že nehnuteľnosti boli nadobudnuté sťažovateľom 1 do jeho výlučného vlastníctva z finančných prostriedkov z jeho podnikateľskej činnosti. Poukázal na to, že zmluva obsahovala vyhlásenie žalobkyne, že udeľuje súhlas s kúpnu zmluvou a prevodom nehnuteľností. Okresný súd k uvedenému vyjadreniu uviedol, že žalobkyňa zrejme nepoznala dosah a zmysel vyhlásenia, zároveň ho vyhodnotil ako vnútorne rozporné.

3. V čase podania žaloby svedčalo vlastnícke právo iba sťažovateľovi 1. Sťažovateľ 1 previedol všetky sporné nehnuteľnosti darovacou zmluvou zo septembra 2015 na sťažovateľa 2, ktorý ich následne darovacou zmluvou z toho istého mesiaca previedol späť na sťažovateľa 1. Okresný súd dospel k záveru, že darovacia zmluva medzi sťažovateľmi bola neplatným právnym úkonom, pretože sťažovateľ 1 zmluvu uzavrel bez súhlasu žalobkyne. Preto bola neplatná aj následná spätná darovacia zmluva.

4. Sťažovatelia sa proti rozsudku okresného súdu odvolali. Namietali nesprávne právne posúdenie veci. Vyjadrili názor, že nehnuteľnosti patria do výlučného vlastníctva sťažovateľa 1, pretože slúžili výlučne na výkon jeho povolania, preto nebol potrebný súhlas žalobkyne na uzavretie darovacej zmluvy. Žalobkyňa o darovacích zmluvách mala vedomosť, súhlasila s nimi, napriek tomu, že v konaní tvrdila opak. Poukázali tiež na dva konkrétne rozhodnutia českého najvyššieho súdu, podľa ktorých veci nadobudnuté z výnosov z podnikania jedného z manželov, ktoré slúžia výkonu povolania jedného z manželov, sa stávajú výlučným vlastníctvom podnikajúceho manžela. Sťažovatelia tiež poukázali na to, že žalobkyňa má v živnostenskom oprávnení uvedenú adresu prevádzky v objekte, ktorý sa nenachádza v sporných nehnuteľnostiach, a to, že má živnostenské oprávnenie, ešte neznamená, že žalobkyňa podnikateľskú činnosť skutočne vykonávala. Žalobkyňa vykonávala pre sťažovateľa 1 iba účtovníctvo a s tým súvisiace činnosti. Sťažovatelia tiež nesúhlasili s hodnotením svedeckých výpovedí súdom.

5. Krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil a stotožnil sa so skutkovými aj právnymi závermi okresného súdu. Námietky sťažovateľov vyhodnotil ako totožné s námietkami uplatnenými pred okresným súdom, s ktorými sa súd dostatočne vysporiadal. Krajský súd sa plne stotožnil so záverom okresného súdu, ktorý vykonaným dokazovaním považoval za preukázané, že nehnuteľnosti neslúžili výkonu povolania len jedného z manželov. Rozhodnutia českého najvyššieho súdu, na ktoré odkazovali sťažovatelia, vychádzali z odlišného skutkového stavu a nemožno nimi argumentovať. Krajský súd sa zaoberal aj argumentom sťažovateľov s poukazom na vyhlásenie žalobkyne ku kúpnej zmluve z februára 2008 uzavretej medzi sťažovateľom 1 a treťou osobou. Uviedol, že vyhlásenie žalobkyne nie je dôkazom, že prevádzané nehnuteľnosti nepatria do BSM, pretože vyhlásenie o nadobudnutí z finančných prostriedkov pochádzajúcich z podnikateľskej činnosti nezakladá výlučné vlastníctvo sťažovateľa 1. Za nenáležitú považoval tiež obranu sťažovateľov, že súhlas druhého manžela nebol potrebný, keďže nešlo o spoločnú vec v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Pretože sťažovateľ 1 darovacou zmluvou

zo septembra 2015 bez súhlasu žalobkyne previedol nehnuteľnosti z ich BSM na sťažovateľa 2 a žalobkyňa sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovolala, je tento právny úkon neplatný. Námietky nesprávneho právneho posúdenia veci krajský súd vyhodnotil ako nedôvodné.

6. Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnili § 420 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Namietali, že advokátsky koncipient advokáta žalobkyne pracoval ako vyšší súdny úradník na okresnom súde, ktorého predsedom je sudca, ktorý rozhodol na okresnom súde. Preto sa mal sudca sám namietnuť, a keď tak neurobil, je konanie zaťažené vadou podľa § 420 písm. e) CSP. Namietané porušenie práva na spravodlivý proces sťažovatelia odôvodnili tým, že súdy zaujali nesprávny právny záver a neposkytli im relevantné argumenty v odôvodneniach rozhodnutí. Sťažovatelia namietali nesprávne právne posúdenie, vytýkali krajskému súdu, že nezohľadnil ich argumentáciu a neprihliadol na nimi uvádzané rozhodnutia, ako aj odklon od záverov súdnej praxe a odbornej literatúry.

7. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľov odmietol pre neprípustnosť podľa § 447 písm. c) CSP v časti, v ktorej namietali existenciu vád podľa § 420 písm. e) a f) CSP, a vo zvyšku podľa § 447 písm. f) CSP bez toho, aby skúmal vecnú správnosť rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd poukázal na to, že sťažovatelia v celom priebehu konania nevzniesli námietku zaujatosti sudcu, pričom tvrdené skutočnosti museli byť známe i pred rozhodnutím krajského súdu o odvolaní. Tvrdenie sťažovateľov, prvýkrát uplatnené až v dovolaní, nemá oporu v procesných predpisoch. Nikto nemôže sudcu nútiť sa namietat, ak nemá pomer k stranám sporu, ich právnym zástupcom a predmetu sporu. Žiadnu z týchto skutočností sťažovatelia ničím relevantným nepreukázali. Najvyšší súd nezistil, že by postupom súdov oboch nižších inštancií došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a ani chybné či svojvoľné zistenie skutkového stavu. Najvyšší súd uviedol, že nie je prípustné, aby sťažovatelia v dovolaní poukazovali na svoje podania pred súdmi nižších stupňov, pretože je potrebné odôvodniť prípustnosť dovolania. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že český najvyšší súd nie je dovolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, a preto odklon od jeho rozhodnutí nie je prípustným dovolacím dôvodom. Sťažovatelia v podanom dovolaní neoznámili žiadne ďalšie rozhodnutia súdov, okrem dvoch rozhodnutí českého najvyššieho súdu, ktoré opakovali. Preto nebol naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

III.

8. Sťažovatelia v sťažnosti opätovne poukazujú na to, že sudca okresného súdu mal namietat svoju zaujatosť, keďže na okresnom súde pôsobil ako vyšší súdny úradník aj advokátsky koncipient advokáta žalobkyne, ktorý sa zúčastňoval pojednávaní a sprevádzal žalobkyňu spolu s advokátom. Okrem toho z verejne dostupných zdrojov zistili, že sudca okresného súdu na okresnom súde pôsobil tiež ako vyšší súdny úradník, preto vzhľadom na personálne obsadenie okresného súdu je možné s vysokou mierou pravdepodobnosti konštatovať, že v rámci pracovnoprávných vzťahov sa na súde stretávali.

9. Sťažovatelia uvádzajú, že od počiatku konania tvrdili, že nehnuteľnosti využívali na výkon povolania, a do konania predložili listiny, ktorými nehnuteľnosti identifikovali, preukázali spôsob ich nadobudnutia, ako aj účel, ktorému slúžili. Naopak, žalobkyňa bola na začiatku konania pasívna. Sťažovatelia nesúhlasia so záverom súdov, že nehnuteľnosti využívala na svoju

podnikateľskú činnosť aj žalobkyňa, poukazujú na to, že podnikateľskú činnosť mala evidovanú na inej adrese. Poukazujú na vyhlásenie žalobkyne ku kúpnej zmluve medzi sťažovateľom 1 a tretou osobou, z ktorého podľa nich vyplýva, že si bola vedomá, že nehnuteľnosti do BSM nikdy nepatrili. O tom svedčí aj to, že na kúpnych zmluvách, ktorými boli nehnuteľnosti nadobudnuté, bol ako kupujúci uvedený vždy iba sťažovateľ 1. Namietané porušenie práva na spravodlivý proces sťažovatelia vidia v tom, ako sa okresný a krajský súd vysporiadali so svedeckými výpoveďami. Sťažovatelia považujú odôvodnenia rozsudkov okresného a krajského súdu za nedostatočné. Sťažovatelia napokon namietajú, že najvyšší súd sa nezaoberal rozhodnutiami českého najvyššieho súdu, ktorými sťažovatelia preukazovali odklon od judikatúry.

IV.

10. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

11. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu sťažovatelia mohli podať odvolanie, čo aj využili a o odvolaní rozhodol napadnutým rozsudkom krajský súd. Vo vzťahu k ústavnej sťažnosťou namietanému rozsudku krajského súdu sťažovatelia mali mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktorý aj sťažovatelia využili a namietali v ňom obdobný okruh nedostatkov, ktoré tvoria obsah ústavnej sťažnosti. Išlo o nesúhlas s právnym posúdením veci, ako aj námietky o tom, že krajský súd nezohľadnil ich argumentáciu a nevysporiadal sa s nimi uvádzanými rozhodnutiami českého najvyššieho súdu. Bolo preto v právomoci najvyššieho súdu takto formulované dovolanie preskúmať a rozhodnúť o ňom. Preto v rozsahu proti rozhodnutiam okresného a krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona ústavnom súde nie je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a z toho dôvodu bola ústavná sťažnosť v tejto časti odmietnutá.

12. V rozsahu proti uzneseniu najvyššieho súdu sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv tým, že na okresnom súde pôsobil ako vyšší súdny úradník koncipient advokáta žalobkyne. Túto námietku sťažovatelia vzniesli až v dovolaní, načo najvyšší súd uviedol, že nimi tvrdené skutočnosti im museli byť známe skôr, rovnako ich mohli skôr využiť a to, že sudca sa mal namietat sám, nemá oporu v procesných predpisoch. Sťažovatelia tento záver najvyššieho súdu v ústavnej sťažnosti nespochybňujú žiadnou ďalšou argumentáciou a v podstate len zdôrazňujú, že sudca okresného súdu mal byť vylúčený. Táto ich námietka však už bola vznesená v dovolaní, najvyšší súd sa ňou zaoberal, no spôsob, akým to urobil, nie je argumentáciou sťažovateľov v ústavnej sťažnosti spochybnený. V tejto námietke, ktorá je opakovaním dovolacej námietky

sťažovateľov, absentujú skutkové a právne dôvody, ktoré vyžaduje § 123 ods. 1 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Formálne pomenovanie základných práv nie je uvedením skutkových a právnych dôvodov porušenia základných práv.

13. Ďalšie námietky sťažovateľov smerujú ku skutkovej a právnej nesprávnosti záverov okresného a krajského súdu o tom, že sporné nehnuteľnosti boli získané z prostriedkov spoločného majetku sťažovateľa 1 a žalobkyne a že výnos z podnikania jedného z manželov je zdrojom bezpodielového spoluvlastníctva. Okresný súd sa dôsledne zaoberal skutkovými námietkami sťažovateľov. Rovnako právny záver okresného a krajského súdu, že sporné nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vyplynul z jasného právneho posúdenia zistených skutočností. Najvyšší súd v rozhodnutiach okresného a krajského súdu nezistil žiadne pochybenie, ktoré by indikovalo porušenie práv na spravodlivý proces, a jasne vyargumentoval, že odklon od konkretizovaných rozhodnutí českého najvyššieho súdu je neprípustným dovolacím dôvodom. Pritom i v rozhodnutiach okresného a krajského súdu bolo sťažovateľom vysvetlené, že tieto rozhodnutia vychádzajú z inej skutkovej situácie a nie sú aplikovateľné na ich vec. Tieto konkrétne závery najvyššieho súdu však sťažovatelia v ústavnej sťažnosti nenamietajú. Ich jednoduché zopakovanie dovolacích námietok v ústavnej sťažnosti bez náležitej argumentácie, v čom spočíva porušenie základných práv tým, ako sa s týmito dovolacími námietkami vysporiadal najvyšší súd, nie je spôsobilé viesť k identifikácii porušenia základných práv sťažovateľov rozhodnutím najvyššieho súdu. I v časti argumentácie sťažovateľov proti rozhodnutiu najvyššieho súdu nie sú vyjadrené skutkové a právne dôvody podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu ich základných práv týmto rozhodnutím všeobecného súdu. Len zo skutkových a právnych dôvodov procesnej obrany sťažovateľov v civilnom spore, bez adresnej kritiky ústavnou sťažnosťou namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu, nemožno vyvodiť dôvody porušenia ich základných práv týmto rozhodnutím.

14. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadväzuje na vyčerpávajúce odôvodnenia rozsudkov okresného a krajského súdu, ktoré sa vysporiadali s argumentáciou sťažovateľov. Odhliadnuc od tohto záveru, je však zrejmé, že ústavná sťažnosť sťažovateľov je vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu len zopakovaním ich predchádzajúcej argumentácie z dovolania bez toho, aby obsahovala ďalšiu argumentáciu, z ktorej by bolo možné vyvodiť dôvody porušenia základných práv sťažovateľov odmietnutím ich dovolania. Ústavná sťažnosť nie je ďalším dovolaním či iným opravným prostriedkom civilného procesu. Preto ústavná sťažnosť, ktorá je zhrnutím argumentácie sťažovateľov z dovolania bez adresnej námietky porušenia ich základných práv rozhodnutím o dovolaní, nemá zákonom predpísané náležitosti – konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľov dôjsť k porušeniu ich základných práv. To vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu odôvodňuje odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona ústavnom súde pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu